

PLEASE NOTE! THIS IS PARALLEL PUBLISHED VERSION / SELF-ARCHIVED VERSION OF THE OF THE ORIGINAL ARTICLE

This is an electronic reprint of the original article.

This version *may* differ from the original in pagination and typographic detail.

Author(s): Korte, Atte; Tolkki, Jaana

Title: Työpaikoille voidaan luoda hyviä tekijänoikeuskäytäntöjä

Version: publisher's pdf

Please cite the original version:

Korte, A., Tolkki, J. (2019). Työpaikoille voidaan luoda hyviä tekijänoikeuskäytäntöjä. Kauppaopettaja 1, 14-16.

HUOM! TÄMÄ ON RINNAKKAISTALLENNE

Rinnakkaistallennettu versio *voi* erota alkuperäisestä julkaistusta sivunumeroiltaan ja ilmeeltään.

Tekijä(t): Korte, Atte; Tolkki, Jaana

Otsikko: Työpaikoille voidaan luoda hyviä tekijänoikeuskäytäntöjä

Versio: kustantajan pdf

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Korte, A., Tolkki, J. (2019). Työpaikoille voidaan luoda hyviä tekijänoikeuskäytäntöjä. Kauppaopettaja 1, 14-16.

4. Millainen asia on hankala tai helppo selvittää?

UV: Joskus on hankalaa selvittää asiaa jälkikäteen: onko toimittu oikein vai ei. Helppoa on lähettää tsemppiviesti silloin, kun joku on jo miettinyt asian valmiiksi! AMK-puolella on helppo vastata työaikalakia koskeviin asioihin – vuosityöajassa päivät voivat kyllä venyä.

TK: Yleensä asiat ratkeavat yhteistyössä OAJ:n toimiston kanssa. Helppointa on ottaa kantaa, jos on juuri tutustunut asiaan muutenkin.

AA: Erityisen hankalaa on ollut virkojen lakkautuksien peruminen.

5. Millainen on tyypillinen kysyjä?

UV: Tyypillinen kysyjä on usein jollain lailla järjestöaktiivi ja siksi ehkä löytää minut helpommin. Toivoisin, että muutkin hoksaisivat, että palvelussuhdeneuvojaan voi ottaa yhteyttä!

TK: Kysymyksiä tulee laidasta laitaan erilaisilta ihmisiltä.

AA: Tausta vaihtelee tosi paljon. Uudet opettajat ja jo pidempään työssä olleet työllistävät eniten.

6. Mitä olet itse oppinut palvelussuhdeneuvojana? Mikä on ollut paras oppi?

UV: Maltti! Vaikka puhelussa ensimmäinen reaktio saattaa olla se, että ”eihän noin voi tehdä”, niin kannattaa kuunnella ja kysellä ja selvittää, mitä on oikeasti tapahtunut/tapahtumassa. Monissa asioissa on myös hyvä keskustella muiden palvelussuhdeneuvojien kanssa ja selvittää sekin, onko joku toinen jo ollut kysyjään yhteydessä.

TK: Tässä tulee eteen samoja tilanteita kuin oman oppilaitoksen luottamusmiehenä toimiessa. Nämä kokemukset tukevat toisiaan.

AA: Olen pysynyt hyvin ajan tasalla siinä, missä ammatillisessa koulutuksessa mennään. Yhteistyössä OAJ:n toimistoväen kanssa olemme selvittäneet monet asiat.

Teksti: Heli Kamaja

Työpaikoille voidaan luoda hyviä tekijänoikeuskäytäntöjä

Työnantajan näkökulmasta käyttöoikeuden saaminen opettajan tuottamaan oppimateriaalin on monissa tilanteissa tärkeää, esimerkiksi opettajan siirtyessä eläkkeelle tai toisen työnantajan palvelukseen. Käyttöoikeuden avulla opettajan tuottamaa materiaalia on mahdollista antaa esimerkiksi muiden opettajien käytettäväksi ja mahdollisesti myös jatkokehiteltäväksi.

Karelia-ammattikorkeakoulun henkilöstöpäällikkö Jaana Tolkinäkee oppimateriaalin käyttöoikeuden työnantajan näkökulmasta tärkeänä. ”Työnantajalla on näin käytössään opettajien hyvin laadittuja ja usean vuoden tuloksena jalostuneita materiaaleja, joita esimerkiksi uudet opettajat ja sijaiset voivat hyödyntää.”

”Uuden opettajan ensimmäinen vuosi on oikea survival-vuosi. Sen takia on tärkeää, että työnantaja voi tukea uutta opettajaa. Käyttöoikeuskorvaus on myös arvostuksen osoitus opettajan laatimaa materiaalia kohtaan.”

Pelissäännöt kuntoon

Karelia-ammattikorkeakoulussa työnantaja päätti ryhtyä selvittämään tekijänoikeuteen liittyviä kysymyksiä ja pelissääntöjä yhteistyössä henkilöstön kanssa syksyllä 2016. Ammattikorkeakouluun perustettiin rehtori Petri Raivon päätöksellä tekijänoikeustyöryhmä. Työryhmän puheenjohtajana toimi henkilöstöpäällikkö Jaana Tolki ja jäsenenä OAJ:n pääluottamusmies Virva Rento ja julkaisusuunnittelija, luottamusmies Kaisa Varis sekä oikeusalan lehtori Atte Korte.

Työryhmän tehtävänä oli 1.9.2016-31.12.2017 kestäneen toimikautensa aikana valmistella pelissäännöt oppimateriaalien tekijänoikeuksiin liittyen. Työryhmän tehtävä oli myös valmistella tekijänoikeuteen liittyvää koulutusta henkilöstölle. Lisäksi työryhmä sai tehtäväkseen valmistella ammattikorkeakoululle materiaalin käyttöoikeussopimuksen.

Karelia-ammattikorkeakoulussa tekijänoikeuskysymykset nousivat esille henkilöstöpäällikkö Jaana Tolkin aloitteesta. Jaana on toiminut henkilöstöpäällikkönä kuusi vuotta, ja sitä ennen ollut lehtorina ja luottamusmiehenä Kareliassa. Jaana on myös itse oppikirjailija ja haluaa, että tekijänoikeusasiat ymmärretään Kareliassa ja toimitaan sääntöjen mukaan. Jaanan mukaan tarve tekijänoikeustyöryhmään on tullut sekä työntekijöiden että työnantajan puolelta käytännön tilanteiden kautta.

”Tarve on ollut jo usean vuoden ajan ja oli ns. viimeinen hetki ryhtyä toimeen asian ratkaisemiseksi. Opetushenkilöstön esimiehillä oli muun muassa materiaalin käyttöoikeuden saamishaasteita, jotka tulivat erityisesti esille opettajien irtisanoutumistilanteissa ja pitkissä poissaoloissa. Työnantajalle aiheutti erityisesti hankalia tilanteita opettajien pitkät poissaolot, jossa sijaisella ei ollut mahdollisuutta materiaalin käyttöön.”

”Opettajien keskuudessa on puolestaan ollut tilanteita, joissa kollega on käyttänyt väärin toisen tekemää materiaalia, muun muassa esittänyt sitä omanaan. Nämä ovat aiheuttaneet ristiriitatilanteita työyhteisössä.”

Hyvä pohjatyö tärkeää

Tekijänoikeustyöryhmä perehtyi toimikautensa aikana tekijänoikeuteen liittyvään lainsäädäntöön ja muiden korkeakoulujen toimintamalleihin tekijänoikeusasioissa. Henkilökunnan tietämystä tekijänoikeudesta testattiin tietovisalla. Tämän avulla työryhmä sai tärkeää taustatietoa

siitä, mitkä asiat aiheuttavat epäselvyyksiä.

Tekijänoikeustyöryhmällä oli Karelia-ammattikorkeakoulun strategia-päivässä toukokuussa 2017 pop up-standi, jossa henkilöstöltä pyydettiin kommentteja ja mielipiteitä siihen, millaiset pelisäännöt Kareliassa tulisi tekijänoikeuteen liittyen olla.

Työryhmän työskentelyn tuloksena syntyi ensinnäkin Karelia-ammattikorkeakoulun tekijänoikeuspelisäännöt, jotka ammattikorkeakoulun rehtori hyväksyi noudatettavaksi osana jokapäiväistä toimintaa. Toiseksi työryhmä laati käyttöoikeussopimuksen, joka otettiin rehtorin päätöksellä myös käyttöön. Sopimusluonnos kävi kommentteilla sekä OAJ:ssä että työnantajan sopimuslakimiehellä.

Useita sopimusvaihtoehtoja

Karelia-ammattikorkeakoulussa jokaisella opettajalla on mahdollisuus tehdä työnantajan kanssa käyttöoikeussopimus, mutta siihen ei ole velvollisuutta. Sopimus voidaan neuvotella usealla erilaisella tavalla. Se voi koskea esimerkiksi kaikkea opettajan tuottamaa materiaalia tai tiettyä nimettyä materiaalia. Sopimus voi sisältää käyttöoikeuden lisäksi myös muokkaus-oikeuden.

Sopimukseen sisältyy myös opettajalle materiaalista maksettava yleensä kertaluontoinen korvaus, joka voi olla euromääräinen tai työaika-suunnitelmaan annettava työaika.

”Tekijänoikeuspelisäännöillä on myös työhyvinvointinäkökulma ja luottamusnäkökulma. Kun sitoudumme yhteisiin pelisääntöihin, vältymme mahdollisilta ristiriitatilanteilta, mikä puolestaan lisää luottamusta ja hyvinvointia työssä.”

Jaana Tolkki näkee Karelian tekijänoikeustyöryhmän työskentelyn ja saavutetut lopputulokset positiivi-

senä. Ryhmällä oli yhteinen tavoite päämäärä, jota tuki rehtorin päätös työryhmän asettamisesta. Työryhmässä ei ollut työntekijä–työnantaja–vastakkainasettelua. Työskentely oli avointa, rakentavasti keskustelevaa ja ratkaisukeskeistä.

”Olen tyytyväinen pelisääntöihin, jotka ovat tarpeeksi lyhyet, selkeät ja konkreettiset. Niissä on myös yhteys muihin Karelian henkilöstöohjeistuksiin, esimerkiksi miten toimia väärinkäyttötilanteessa.”

”Tekijänoikeussopimuksesta tuli hyvä, sitä on jo käytetty muun muassa eläköitymistilanteessa ja ammattikorkeakoulujen yhteisessä koulutus-tarjonnassa. On vain huolehdittava, että säännöt ovat kaikkien tiedossa ja niitä aidosti noudatetaan. Esimiehellä on myös keskeinen rooli tarjota käyttöoikeussopimusta opettajille.”

Teksti: Atte Korte ja Jaana Tolkki

Karelian tekijänoikeuspelisäännöt

1. Olen tutustunut tekijänoikeuksiin.

Selvitän aina käyttämäni aineistoon liittyvät tekijänoikeuskysymykset.

Käytän tukena esim. www.kopiraaittila.fi ja www.operight.fi sivustoja.

2. Kunnioitan omia tekijänoikeuksiani.

Mikäli tekemäni aineistoa käytetään vastoin tekijänoikeuksia, selvitän asian asianosaisen kanssa. Tarvittaessa olen yhteydessä esimieheeni.

3. Kunnioitan toisen tekijänoikeuksia.

Käytän aineistoa siten kuin siitä on sovittu aineiston laatijan kanssa.

Muistan mainita aineiston laatijan aineistoa käyttäessäni.

En luovuta organisaation ulkopuolelle työnantajan laatimia aineistoja ilman työnantajan edustajan lupaa.

4. Teen tarvittaessa työnantajan kanssa sopimuksen aineiston käyttöoikeudesta.

Sopimuksen laadintaa varten olen yhteydessä esimieheeni.

5. Sovin aineiston käyttöoikeudesta tarvittaessa toisen työntekijän kanssa.

Esimerkiksi työkaverin laatiman aineiston käytöstä omassa työssä suositellaan sovittavaksi kirjallisesti, esimerkiksi sähköpostitse.

Karelian tekijänoikeustyöryhmä: Kuvassa Jaana Tolkki, Kaisa Varis ja Atte Korte. Kuvasta puuttuu tekijänoikeustyöryhmän jäsen Virva Rento.

